

rora corporis, & euacuat ab interioribus, & debilitatur calor in interioribus corporis ob indigestionem, & propter hoc est, quod antiqui præferbant cœnam prandio, præcipientes quod sumeretur plus in cœna, propter aggregationem caloris in interiora corporis frigiditate noctis, & somno, quia calor innatus in somno reuocatur. ] Patet igitur, quod tempus quo in primis concoctio per cunctas vniuersi corporis particulas adiuuatur est nocturnum, propterea quod somnus conciliatur, qui & potissimum à natura institutus est pro reficiendis, refocillandisque dilapsis, ac diurno labore dissipatis spiritibus, & eo magis, quia dū ociosa quiescit animalis facultas, maximè suum exercent opus vitalis & naturalis, & præsertim naturalis hæc. Ad das etiam quod inter prandium & cœnam interuenire solent octo duntaxat horæ, sexdecim verò inter cœnam & prandium succedens, & cum natura plus otij habuerit, rationi consentaneum est, vt non solùm cibum perfectiùs conficiat, verùm etiam ventriculum puriorem & à cruditatibus liberum reddat. Sed si nimirum, plusquam excoquere in cœna vsque tempus valeat, ventriculus exoneretur, ac nouus ingeratur cibus, cruditatibus ipsum repleri nulli dubium est, ex quibus obstructions, febres, inflammationes, abscessus, & multa alia huiusmodi ortum habere solent. Et ideo dicebat Galenus: [Crudo crudum addere quid deterius?] Excipiuntur tamen pueri qui crescunt, & plurimum caloris habent, qui calor cum fundatus sit in substantia aërea & aquea, humida nempe & calida, facillimè defluit: idcirco necessarium est, vt sæpè comedant, quoniam oportet defluxum similem esse subiectæ substantiæ. Vbi enim id quod defluit, plurimum est, quod verò influit, paucum, necesse est subiectam corrumpi substantiam: inquit enim Hippocrates Prima Aphorismorum, [Qui crescunt, quia calidam & humidam habent substantiam, idcirco plurimum ab ipsis defluere necessarium est, & ob id plurimum egent alimento, alioquin corpus absumentur.] Oportet namque alimentum, quod effluxit è corpore, suppleatur. De his ergo non loquimur, nec etiam de quibusdam aliis, qui naturâ admodum biliosi sunt, qui cum plurima abundant bile, multa in eis fit resolutio, atque cum ea in ventriculo congegetur, cogit pluries in die cibum assumere, alioquin læuissima iucurrunt symptomata, quia bilis accenditur, & dum efferuescit, petit os ventriculi, & dolores vehementes facit, quia pars admodum sensibilis est, & syncope inducitur, si bilis multiplicetur, & famis toleretur, & sæpè etiam deiicitur appetitus, & cibus postea cum assumitur, in ventriculo corrumpitur ob bilis admisionem, & multa alia incurrunt accidentia, quæ connumerat Galenus secundo Acutorum, necnō & Princeps. Ideo tales pluries in die cibum assumere, & ante balneum, & frictiones, & exercitum coacti sunt, nec regulam seruare possunt. Sed ad propositum redeamus, & quoniam probauimus cœnam prandio copiosiorē esse debere, ideo videamus nunquid omnibus conducatur, & plus cibi in cœ-

na assumere, quàm in prandio: & quamvis verba Galeni hoc testari videantur, secundo Methodum inquit. [Somnus concoquit, viliæ digerunt,] vt per somnum noctis, alimentum in cœna assumptum concoquatur, quod concoctum postea in die possit distribui per vniuersum corpus, & à qualibet particula sibi proprium attrahi, atque assimilari, nihilominus habenda est ratio eorum, qui per longum tempus aliqua in consuetudine sunt constituti. Cum etenim consuetudo sit altera ascititia natura, ex consensu omnium antiquorum, ideo non sine maximo corporis detrimento ea permutari poterit, & præsertim repente, velut clarè descripsit Hippocrates secundo Acutorum: [Nempe tum iis qui semel, noxas & infirmitatem patiunt repentinæ mutationes: qui enim prandere non consueuerunt, & prandent, statim infirmi fiunt, & eorum corpora graua, imbecillia, &c. Et si super cœnauerint, acidum ructant, alui læuitas eos exercet, ventriculus nempe præter consuetudinem grauatur solitus reficari, & non bis tumescere, nec bis eadem die cibos concoquere.] Et paulò infra subiungit: [Qui bis in die cibum capere soliti sunt, si pransi non fuerint, debiles & infirmi fiunt, & ad omne opus timidi, viscera enim ipsis pendere videntur, & alui egestio comburitur.] Et multa alia enumerat incommoda, quæ ex repentina mutatione consuetudinis oriri possunt. Quod idem Galenus in libro de Dissolutione continui affirmat, dum inquit, [Etiam consuetudo in eis addit magnam partem quoniam qui consuevit prandere, & remouetur, & est contentus cœna, magnificat nocentem sibi, & qui consueti sunt cibum in aliqua hora determinata assumere, & mutatur ad aliam præter istam horam, declarabitur sibi hæc permutatio nocua, licet mutauerit cibum ab horis malis ad horas bonas. Mutationes ergo eorum quæ circa naturas nostras & habitus contingunt, maximè morbos faciunt. Et propterea nemo debet immutare consuetudinem, quando est antiquata, & longa, etsi bona non sit, dummodo non adducatur aliquid necessitatis ad mutationem suam: nam consuetudo est natura secunda, sicuti memorat sapiens Hippocrates.] Hæc Galenus. Ex quibus manifestè apparet, omnes repentinæ ad inconsuetas permutationes maximam sanis læsionem afferre: de ægris enim alia est ratio. In rebus ergo naturalibus suam quisque seruare debet consuetudinem, si longa fuerit. Dicebat namque Hippocrates secunda Aphorismorum: [Quæ longo tempore consueta sunt, etsi deteriora sint, inueteris tamen minus molestare solent.] Pulcherrimamque super his Galenus adducit rationem tam in cibis & potibus, quàm aëre, nam de cibis inquit: [Cum ex his fiat habitus, acquiraturque similis illis natura, cum longo tempore perseuerauerint, fiet etiam habitus ille similis nutrimento futuro, quare facilliter concoquetur, nil aliud enim est concoctio, nisi assimilatio: & quæ assimilata sunt, iam magna ex parte facillimè transmutantur, ideo familiaria melius concoquuntur, eaque causa panis optimum præbet alimentum. In aëre etiam frigidus

Calor in somno reuocatur. Somni effectus.

Ventriculi obstructions quæ mala parant.

Cur biliosi inediā non ferant.

Sec. 29.

3. Pri. Doc. 2. cap. 7.

Cap. 3. 3

Consuetudo alia natura.

Iuxta mediā

50.

Concoctio est assimilatio.

50.